

MAKTABGACHA KATTA YOSHDAGI BOLALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI ZAMONAVIY USULLAR ORQALI SHAKLLANTIRISH.

Aliyeva Odila Madamin qizi

ISFT instituti pedagogika fani o'qituvchisi

eraliyevaodila1@gmail.com

Annotatsiya: Bugungi kunda ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash, bolalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. O'yinlar, san'at, musiqa, STEAM faoliyatlari va ijodiy yozuv kabi zamonaviy usullar bolalarning tasavvurlarini kengaytirishga, ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga va o'z fikrlarini erkin ifoda etishlariga yordam beradi. Ushbu maqolada maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini zamonaviy usullar orqali shakllantirishning ahamiyati va usullari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, ijodiy faoliyat, qobiliyatlar, zamonaviy usullar, bolalar, o'yin, san'at, musiqa.

Maktabgacha ta'lim davri bolalarning shaxsiyati va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun muhim bir bosqichdir. Ushbu davrda bolalar o'z fikrlarini ifoda etish, yangi g'oyalarni sinab ko'rish va ijodiy yechimlar topish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Ijodiy qobiliyatlar, bolalarning muammolarni hal qilish, yangi g'oyalarni yaratish va o'z his-tuyg'ularini ifoda etish qobiliyatlarini o'z ichiga oladi. Zamonaviy ta'lim usullari orqali bolalarning ijodiy qobiliyatlarini shakllantirish, ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun poydevor yaratadi.[1] Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda zamonaviy ta'lim usullarini qo'llash muhimdir. Quyidagi usullar bolalarning ijodiy fikrlashini va tasavvurlarini kengaytirishga yordam beradi. O'yinlar bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. O'yinlar orqali bolalar yangi g'oyalarni sinab ko'rish, muammolarni hal qilish

va ijodiy yechimlar topish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Masalan, rol o'ynash o'yinlari bolalarga turli vaziyatlarni tasavvur qilish va ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi. Rasm chizish, bo'yash, haykaltaroshlik va boshqa san'at turlari bolalarning tasavvurlarini rivojlantiradi. San'at orqali bolalar o'z fikrlarini ifoda etish imkoniyatiga ega bo'lishadi. [4] San'at darslari bolalarga o'z his-tuyg'ularini ifoda etish va ijodiy fikrlashni rivojlantirishda yordam beradi. Musiqa va drama darslari bolalarning hissiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi. Musiqa asboblarini chalish, qo'shiq aytish va rol o'ynash bolalarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi. Musiqa va drama orqali bolalar o'z his-tuyg'ularini ifoda etish va ijodiy fikrlashni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Fan, texnologiya, muhandislik va matematika (STEAM) faoliyatlari bolalarga muammolarni hal qilish va ijodiy yechimlar topish imkoniyatini beradi. Robototexnika va kodlash kabi faoliyatlar bolalarning analitik fikrlashini rivojlantiradi. STEAM faoliyatlari bolalarga ijodiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi. Bolalarga hikoyalar, she'rlar va boshqa adabiy asarlarni yozish imkoniyatini berish, ularning til qobiliyatlarini rivojlantiradi va ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi. Ijodiy yozuv darslari bolalarga o'z fikrlarini ifoda etish va tasavvurlarini kengaytirish imkoniyatini beradi. O'qituvchilar bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ular zamonaviy pedagogik usullarni, innovatsion texnologiyalarni va ijodiy yondashuvlarni o'zlashtirishlari kerak. O'qituvchilar bolalarga ijodiy fikrlashni rag'batlantirish, ularning qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash va o'z fikrlarini ifoda etishlariga yordam berishlari lozim.[2] Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda quyidagi zamonaviy usullarni qo'llash mumkin. O'yinlar bolalarning qiziqishini oshiradi va ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi. Rol o'ynash, konstruktiv o'yinlar va interaktiv o'yinlar bolalarga yangi g'oyalarni sinab ko'rish imkonini beradi.[5] Rasm chizish, haykaltaroshlik, kollaj tayyorlash va boshqa san'at turlari bolalarning tasavvurlarini kengaytiradi. San'at orqali bolalar o'z his-tuyg'ularini ifoda etish va ijodiy fikrlashni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Musiqa va raqs bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Musiqa tinglash,

qo'shiq aytish va raqs qilish bolalarning ritm va melodiya hissini rivojlantiradi. Fan, texnologiya, muhandislik va matematika (STEM) faoliyatlari bolalarning analitik fikrlashini va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Kichik tajribalar, konstruktiv o'yinlar va kodlash asoslari bolalarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, ta'limiy ilovalar, virtual haqiqat va interaktiv ta'lim platformalari bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali vosita bo'lishi mumkin. Bu usullar bolalarga yangi g'oyalarni o'rganish va ijodiy yechimlar topish imkonini beradi. Bolalarni guruhlarda ishlashga jalb qilish, ularning ijodiy fikrlashini va hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi. Guruhda ishlash orqali bolalar bir-biridan o'rganish, fikr almashish va yangi g'oyalarni yaratish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Tabiatga chiqish, ekskursiyalar va tabiat bilan bog'liq faoliyatlar bolalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Tabiat bolalarga yangi g'oyalar va ilhom manbai bo'lishi mumkin.[3] Ushbu usullarni qo'llash orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va ularning shaxsiy rivojlanishiga katta hissa qo'shish mumkin. Bolalarning ijodiy ishlarini to'plab, portfel yaratish. Bu portfelga rasm, qo'l san'atlari, yozma asarlar va boshqa ijodiy faoliyatlar kiritilishi mumkin. Portfel bolalarning vaqt o'tishi bilan qanday rivojlanganini ko'rsatadi. Bolalarning ijodiy qobiliyatlarini o'yinlar va interaktiv faoliyatlar orqali baholash. Masalan, rol o'ynash, konstruktiv o'yinlar yoki san'at faoliyatlari orqali bolalarning ijodiy fikrlashini va muammolarni hal qilish qobiliyatini kuzatish. Bolalarga ijodiy fikrlashni talab qiladigan savollar berish. Masalan, "Agar sen biror narsani o'zgartira olsang, nima o'zgartirarding?" yoki "Agar sen biror qahramon bo'lsang, kim bo'larding?" kabi savollar bolalarning ijodiy fikrlashini baholashga yordam beradi. Bolalarni guruhlarda ishlashga jalb qilish va ularning ijodiy qobiliyatlarini baholash. Guruhda ishlash jarayonida bolalarning fikr almashishi, hamkorlik qilish va yangi g'oyalarni yaratish qobiliyatlari kuzatilishi mumkin. Bolalarga ijodiy muammolarni hal qilish vazifalarini berish. Masalan, biror muammoni hal qilish uchun yangi g'oya yoki yechim topishlarini so'rash. Bu usul bolalarning analitik fikrlashini va ijodiy yondashuvini baholashga yordam beradi.

Bolalarga o'z ijodiy ishlarini baholash imkoniyatini berish. Ular o'z ishlarini qanday baholashlarini, qaysi jihatlari bilan faxrlanishlarini va qaysi jihatlarni yaxshilash kerakligini tushunishlari muhimdir. Ota-onalar va o'qituvchilarning bolalarning ijodiy qobiliyatlari haqida fikrlarini yig'ish. Ularning kuzatishlari va tajribalari bolalarning ijodiy rivojlanishini baholashda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa: Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini zamonaviy usullar orqali shakllantirish, o'qituvchilarning tayyorgarligi va pedagogik yondashuvlarga bog'liq. O'yin, san'at, musiqa, STEM faoliyatlari va ijodiy yozuv kabi zamonaviy usullar bolalarning ijodiy fikrlashini kengaytiradi va ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun poydevor yaratadi. Bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning shaxsiyati va kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. *Maxmudova.O.A. Maktabgacha yoshdagi bolalarni rasm chizishga o'rgatish metodikasi. O'quv qo'llanma . T., "Niso poligraf". 2019[1]*

2. *Khalilova Dilnoza Furkatovna. Formation of social competence of future educators in preschool educational organizations. Science and innovation international scientific journal Volume 2 issue 3 march 2023. 174-177.[2]*

3. *D Khalilova. Innovative educational environment as a factor for improving professional competence in developing social relationships in students. Science and innovation international scientific journal Volume 2 issue 1 january 2023. UIF-2022: 8.2 / ISSN: 21813337 / SCIENTISTS.UZ. 412-414.[3]*

4. *Xalilova Dilnoza Furqatovna. Bo'lajak tarbiyachilarning pedagogik faoliyatiga kreativ yondashuv. "PEDAGOGS" international research journal ISSN: 2181 4027 _SJIF : 4.995 / www.pedagoglar.uz Volume - 7, Issue- 1, April -2022 166.[4]*

5. *Amirova.G,Djurayeva.G. Bolalar ijodiy qobiliyatini rivojlantirishning optimal yo'llari. Uzluksiz ta'lim. 2015.№ 5.[5]*